

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 11/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 maj 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen (RP 55/2001 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetrådet Pertti Tuhkanen, finansministeriet
- överinspektör Erkki Laanterä, Skattestyrelsen
- utkomstskyddschef Elise Kivimäki, Folkpensionsanstalten
- avdelningschef Helena Tapio, Pensionskyddscentralen

- biträdande direktör Päivi Huotari, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt
- juristen Markku Kojo, Akava r.f.
- ombudsman Riitta Wärn, Servicearbetsgivarna
- socialpolitiska sekreteraren Mirja Janérus, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC
- ombudsman Johan Åström, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- sakkunnigläkare Riitta Työlajärvi, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC
- sektionschef Ilkka Ojala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- direktör Risto Suominen, Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagen ändras. Dagenning enligt sjukförsäkringslagen för lantbruksföretagare och andra företagare föreslås bli bestämd utifrån den arbetsinkomst som fastställts inom företagarpensionsförsäkringen i stället för utifrån den förvärvsinkomst som fastställts vid beskattningen. Från början av juli 2001 till utgången av 2003 skall dagenningen fastställas utifrån arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare, men bara när det gäller s.k. sex månaders inkomst.

Samtidigt föreslås att företagares sjukförsäkringspremie för försäkrade skall fastställas utifrån arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare i stället för utifrån förvärvsinkomst-andelen av inkomst av företagsverksamhet. Ändringen i grunderna för företagares premier träder i kraft vid ingången av 2003, men företagares premier skall fortfarande betalas enligt nu gällande grunder vid förskottsuppbörden 2003.

Grunden för försäkrades sjukförsäkringspremier kommer att ändras också till följd av att eu-

ron införs. Premierna skall bestämmas utifrån den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen i stället för utifrån uttaxeringen per skatteöre. Storleken på en försäkrads sjukförsäkringspremie bestäms särskilt genom lag. Denna tekniska ändring som gäller alla försäkrade träder i kraft vid ingången av 2002.

Vidare föreslås att optionsinkomster och liknande andra förvärvsinkomster typ kapitalin-

komst inte skall hänföras till arbetsinkomsten när dagpenning enligt sjukförsäkringen fastställs. Detta förslag skall också gälla andra försäkrade än företagare.

Propositionen har samband med den första tilläggsbudgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2001.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Propositionen avser en ändring i grunderna för dels dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för lantbruksföretagare och andra företagare, dels sjukförsäkringspremien. I övrigt befattar sig propositionen inte med grunderna för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Fram till 1996 förekom den s.k. minimidagpenningen inom sjukförsäkringen. Dagpenningen kunde när övriga villkor var uppfyllda, betalas ut om sökanden inte hade några arbetsinkomster alls vid beskattningen. Att minimidagpenningen avskaffades har i vissa särskilda fall inneburit oskäligen luckor i utkomstskyddet under sjuktid. Enligt vad utskottet har erfarit förbereder regeringen en proposition som skall rätta till dessa brister för vissa särgrupper. Det är viktigt att dagpenningssystemet ses över på dessa punkter, menar utskottet.

Detaljmotivering

16 §. I paragrafens 2 mom. anges vad som menas med arbetsinkomster som ligger till grund för dagpenning. Enligt propositionen räknas royaltier, betalningar till en personalfond och kontanta vinstpremier, vinstutdelning eller aktieoptioner till arbetsinkomster. För optionernas vidkommande föreslår utskottet en sådan precisering i bestämmelsen att med arbetsinkomst inte avses förmåner som uppkommer genom användning av en anställningsoption enligt 66 § inkomstskattelagen eller på en anställning baserade prestationer som bestäms utifrån en förändring i värdet av aktierna i ett bolag. Som arbetsinkomster som ligger till grund för dagpenning avses därmed inte vare sig aktieoptioner eller vid aktiernas värdestegring bundna, s.k. syntetiska optioner. De inkomster som bestäms utifrån dem betalas ut i pengar utan aktieteckning eller optionslån.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

*Utskottets ändringsförslag***Lag****om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen**

Enligt riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 16 och 33 §, dessa lagrum sådana de lyder, 16 § i lagarna 1119/1983, 1714/1991 och 1500/1995 samt 33 § i lagarna 724/1970 och 1025/1997, som följer:

16 §

(1 mom. som i RP)

Med arbetsinkomst avses löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och därmed jämförbar personlig inkomst samt sådan arbetsinkomst för varje år som avses i lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969). Som arbetsinkomst betraktas dock inte royaltyer, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier, vinstutdelning eller *sådan förmån som uppstår genom användning av anställningsoption enligt 66 § inkomstskattelagen (1535/1992) eller sådan på anställningsförhållande baserad prestation som bestäms utifrån en förändring i värdet på en aktie i ett bolag.*

Som arbetsinkomst för en sådan försäkrad som är befriad från försäkringsskyldigheten en-

ligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare eller som enligt nämnda lagar inte är skyldig att uppta försäkring beaktas i inkomstskattelagen (*utesl.*) avsedd förvärvsinkomst andel av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagsverksamhet och förvärvsinkomst av renhushållning.

(4—7 mom. som i RP)

33 §

(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen

(Som i RP)

ShUB 11/2001 rd — RP 55/2001 rd

Helsingfors den 9 maj 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Merikukka Forsius /gröna
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd

Marjaana Koskinen /sd
Päivi Räsänen /fkf
Sari Sarkomaa /saml
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Erkki Kanerva /sd.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Eila Mäkipää.

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår en sådan ändring i sjukförsäkringslagen att dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för lantbruksföretagare och andra företagare bestäms utifrån den arbetsinkomst som fastställs inom ramen för företagarpensionsförsäkringen. I propositionen och 16 § sjukförsäkringslagen, som utskottet gjort rättelser i, anges likaså att optionsinkomster och liknande andra kapitalinkomster inte räknas till arbetsinkomster när dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen fastställs. Ändringarna är motiverade och rättar till vissa problem med dagpenningarna.

Ett minst lika stort problem är sjukförsäkringens s.k. nolldagpenning, som får stå kvar trots denna lagändring. När låginkomsttagare och inkomstlösa insjuknar blir de rena marginalfall, eftersom insjuknande alltid innebär extra kostnader t.ex. för mediciner, arrangemang med hemarbetet, barndagvård, närståendevård och så vidare. Vi har årligen omkring 14 000 fall av nolldagpenning. Situationen är särskilt svår för långvarigt sjuka utan inkomster eller låginkomsttagare som blir helt utan inkomster innan ett eventuellt pensionsbeslut fattas. Det är möjligt att få behovsprövad dagpenning på 60 mark per dag först efter 60 sjukdagar. Det faktum att makens inkomster tas med i beräkningarna beskär mycket effektivt också denna möjlighet.

Vårt förslag till en minimisjukförsäkringsdagpenning på 65 mark utgår från lägsta möjliga folkpension.

Förslaget

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att 16 § i lagförslaget i betänkandet godkänns med följande ändring:

16 §

Dagpenningen per dag är 70 procent av en trehundrededel av den försäkrades vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster under det kalenderår som anges i förordning av statsrådet, till den del arbetsinkomsterna inte överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 130 000 mark men inte 200 000 mark, är dagpenningen beträffande den del som överstiger 130 000 mark 40 procent av trehundredelen av det belopp som överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 200 000 mark, är dagpenningen för den del som överstiger 200 000 mark 25 procent av trehundredelen av det belopp som överstiger 200 000 mark. *Dagpenningen är dock alltid minst 65 mark per dag.*

(2—7 mom. som i ShUB)

Helsingfors den 9 maj 2001

Niilo Keränen /cent
Inkeri Kerola /cent

Päivi Räsänen /fkf
Jaana Ylä-Mononen /cent